

Recenzje książek

„Reagowanie systemu zdrowia publicznego na broń biologiczną i chemiczną: Przewodnik WHO”
Public Health Response to Biological and Chemical Weapons: WHO Guidance.
Wydanie II, WHO, Genewa 2004, 357 s,
ISBN: 92-4-1546158-8

Pierwsze wydanie przewodnika WHO ukazało się w 1970 r. Był to czas, kiedy USA jednostronnie ogłosiły zaprzestanie badań, konstruowania, produkcji i zniszczenie zmagazynowanych zapasów broni biologicznej. Stopniowo do tej inicjatywy dołączyły prawie wszystkie kraje i uchwaliły odpowiednią konwencję. Potrzeba było upływu kolejnych kilku lat, by taki sam los spotkał i broń chemiczną. Wydawało się, że wszelkie rodzaje broni masowej zagłady przejdą do historii jako relikty dwóch wojen światowych i długiego okresu zimniej wojny.

Niestety, już u progu nowego stulecia ludzkość weszła w nową, niespotykaną dotychczas pod względem zasięgu i rozmiarów, erę terroru organizowanego przez międzynarodowe organizacje przestępcze. Z różnych pobudek przyjęły one jako formę walki sianie bezwzględного terroru wszelkimi dostępnymi środkami, w tym przy użyciu broni biologicznej i chemicznej.

WHO uznała więc za konieczne przerehabilitowanie na nowo przewodnika z 1970 r., z uwzględnieniem doświadczeń ludzkości zgromadzonych w okresie ostatnich 30 lat, a szczególnie z okresu przełomu wieków. Doświadczenia z terroryzmem biologicznym i chemicznym ilustrują atak sarinem w Tokio w 1995 r. i ataki wąglkowe w USA w 2001 r. Doświadczenia te wskazują, że ataki nawet o tak ograniczonej skali mogą mieć głęboki ogólnoswiatowy oddźwięk i odsłaniają słabość podejmowanych przedsięwzięć zaradczych.

W ocenie tych przedsięwzięć podkreśla się brak szybkiego monitoringu bakteriologicznego, zbyt późne rozpoznanie klinicznych postaci wąglka oraz rozpoczęcie akcji informowania społeczeństwa o tym zagrożeniu. Podkreśla się też, że w pla-

nach przedsięwzięć Centrum Zwalczenia Chorób w USA nie uwzględniano w ogóle możliwości przesyłania przez terrorystów w listach sproszkowanych przetrwalników laseczek wąglka. Zastrzeżenie to jest o tyle istotne, że od szeregu lat notowano w USA wiele przypadków „żartów” z przesyłaniem listów zawierających pozorowane sproszkowane zarazki.

Treść przewodnika w tłumaczeniu polskim zawarta jest na 328 stronach i zgodnie z oryginałem podzielona na 6 rozdziałów oraz 7 obszernych aneksów. Poza przedmową i innymi dodatkami, kolejne rozdziały zatytułowane są następująco:

1. Wprowadzenie;
2. Ocena zagrożenia w odniesieniu do zdrowia publicznego;
3. Czynniki biologiczne i chemiczne;
4. Przygotowanie zdrowia publicznego i reagowanie;
5. Aspekty prawne;
6. Międzynarodowe źródła pomocy.

Większą część treści przewodnika wypełnia 7 aneksów zatytułowanych kolejno:

1. Czynniki chemiczne;
2. Toksyny;
3. Czynniki biologiczne;
4. Podstawy ochrony;
5. Ostrzeżenia przed sabotażem w stosunku do wody pitnej, żywności i innych produktów;
6. Źródła informowania;
7. Afiliacja państw będących członkami WHO do międzynarodowych umów o broni biologicznej i chemicznej.

Przewodnik w tłumaczeniu na język polski wydał Ośrodek Diagnostyki i Zwalczenia Zagrożeń Biologicznych Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii (24-100 Puławy, ul. Lubelska 2).

O szczegółach dotyczących zakupu przewodnika można uzyskać informacje pod telefonem 0 81 5519803.

Prof. dr hab. Jerzy Mierzejewski,
ul. Wojska Polskiego 5 m. 4 24-100 Puławy
e-mail: mierzjer@poczta.omet.pl